

Йўлтўсарлик

15:10 / 27.05.2019 2584

Аллоҳ таоло айтади:

«Албатта, Аллоҳ ва пайғамбарига қарши урушадиган ва ерда бузғунчилик қилиш ҳаракатида юрадиган кимсаларнинг жазоси - ўлдирилиш ё дорга осилиш ёки оёқ-қўллари тескарисига (яъни, ўнг қўл ва чап оёқ ёки чап қўл ва ўнг оёқ) кесилиши ёхуд ўз ерларидан сургун қилинишлариdir. Бу жазо улар учун бу дунёда расволик-шармандалик бўлур. Охиратда эса улар учун улуғ азоб бордир» (Моида сураси, 33-оят).

Воҳидий (раҳимаҳуллоҳ) айтганларки: «Аллоҳ ва пайғамбарига қарши урушадиганлар» – уларга итоат этмай, осийлик қиладиган кимсалардир. Сенга осийлик қиладиган ҳар бир киши сенга қарши урушувчидир. «Ерда бузғунчилик қилиш ҳаракатида юрадиганлар» – одамларни ўлдириб, молмулкини талон-тарож қиладиган, ўғирлик қиладиган кимсалардир.

Мўминларга қарши қўлига қурол олган ҳар бир кимса Аллоҳ ва пайғамбарига қарши урушувчидир. Бу Молик, Авзой ва Шофеъийларнинг сўзиdir.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинадики, «Оятдаги «ёки»сўзи ихтиёр учун киритилган бўлиб, маъноси мубоҳликни англатади. Яъни, имом-ҳукмдор хоҳласа қатл эттиради, хоҳласа дорга остиради, хоҳласа сургун қилади» (Ҳасан, Сайд ибн Мусайяб ва Мужоҳидлар шу сўзни

айтишган).

Атийядан қилингандар ривоятда эса: «Ёки» мубохликни англатмайды. Балки у жиноятлар турига қараб ҳукм мартабасини англатади:

Кимки одам ўлдириб, молини олса, у ўлдирилади ва дорга осилади.

Кимки молни олса-ю, одам ўлдирмаса, унинг қўли кесилади.

Кимда-ким қон тўкса-ю, молларга тегмаса, у ўлдирилади.

Кимки хафв солиб турса-ю, ҳеч кимни ўлдирмаса, у сургун қилинади.

Бу Шофеъий розияллоҳу анҳунинг мазҳабидир».

Шофеъий розияллоҳу анҳу яна айтганларки: «Ҳар бир жиноятчига жиноятига яраша жазо берилади. Яъни, кимни ўлдириш ва осиш лозим бўлса, уни азоблаш макруҳ бўлгани сабабли, у аввал ўлдирилади, сўнг уч марта осилади. Кейин туширилади.

Кимни фақат ўлдириш лозим бўлса, у ўлдирилади ва дафн қилишлари учун қариндошларига берилади.

Кимники кесиш лозим бўлса, дастлаб ўнг қўли кесилади. Агар қайтиб яна ўғрилик қилса, чап оёғи кесилади. Мабодо, яна қайтиб ўғрилик қилса, чап қўли кесилади. Чунки Абу Бакр ва Умар розияллоҳу анҳумо шундай қилишган ва биронта саҳобий уларга эътиroz билдирамаган. Чап оёғи кесилишининг сабаби эса, қўлдан кейин оёқ кесилганда, чап оёқни кесишга иттифоқ қилинганди бўлиб, бу«тескарисига» деган оятнинг маъносидир.

«... ёки ўз ерларидан сургун қилинишларидир».

Иbn Аббос розияллоҳу анҳу бу ҳукм ҳақида шундай деганлар: «Имом: «Уни ким учратса, ўлдирсинг», деб қонини тўкишни ҳалол қиласди. Бу ҳукм қўлга тушириб бўлмайдиган жиноятчиларга тааллукли бўлиб, қўлга тушганлари эса ҳибсга олиниб, қамаб қўйилади. Чунки у ҳибсга олинса, шаҳарларда юришдан маҳрум бўлади ва ердан сургун қилинганди ҳисобланади.

Ибн Қутайба айрим маҳбуслар тилидан шеър битган экан:

Биз энди унданмасмиз, дунё аҳли бўлсак-да,

На ўлиқмиз, на тирик – фақат дин ғамин еймиз.

Зиндонбон бир иш билан олдимизга кирса гар,

Аlam билан: «Бу дунёдан ташриф буюрди», деймиз.

Йўлтўсарлик қилиб, одамлар кўнглига қўрқув солишнинг ўзиёқ гуноҳи кабирадир. Мол-мулкни талон-тарож қилиш, одамларга жароҳат етказиш, қатл этишни эса айтмаса ҳам бўлаверади.

Аллоҳдан барча бало-ю оғатлардан омон сақлашини сўраймиз. Албатта, У саховатли, мағфиратли ва раҳмли зотдир.

«Гуноҳи кабиралар» китобидан